

ΕΙΣΗΓΗΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου "Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης"

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Τον Οκτώβριο του 1985 η χώρα μας υπέγραψε, κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης των Υπουργών Πολιτισμού στη Γρανάδα, τη Σύμβαση για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Το σχέδιο της Σύμβασης είχε συνταχθεί από Επιτροπή Εμπειρογνομημόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης, την οποία αποτελούσαν εκπρόσωποι 12 ευρωπαϊκών κρατών. Στη διαμόρφωση αυτού του σχεδίου έλαβε μέρος και εκπρόσωπος του ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού.

Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία και η Σουηδία έχουν ήδη υπογράψει τη Σύμβαση. Ενώ, μέχρι τον Οκτώβριο του 1989, αυτή είχε επικυρωθεί από την Κύπρο, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Δυτική Γερμανία, την Ιταλία, το Λιχτεστάιν, την Ισπανία, την Τουρκία και τη Μεγάλη Βρετανία. Η επικύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης και από τη χώρα μας εξυπηρετεί τους σκοπούς, που αναφέρονται στην εισαγωγή της Σύμβασης οι δε διατάξεις της συμφωνούν σε γενικές γραμμές με την αρχαιολογική νομοθεσία και την πολιτική προστασίας των μνημείων μας.

Η νέα Σύμβαση ακολουθεί μια σειρά Αρχών, Διακηρύξεων και σχετικών Ευρωπαϊκών και διεθνών Συμβάσεων, των οποίων τις επιταγές θα μπορούσαμε να ποιμε ότι κωδικοποιεί, εισάγοντας συγχρόνως και νέα στοιχεία:

- Δίνει πλήρεις και σαφείς ορισμούς για τα ακίνητα αγαθά, που αποτελούν την αρχιτεκτονική κληρονομιά: μνημεία, αρχιτεκτονικά σύνολα και τόπους.

- Προδιαγράφει συγκεκριμένες ενέργειες της Διοίκησης για την αποτελεσματική προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

- Εισάγει την έννοια του κτιρίου συνοδείας.

- Τονίζει την ανάγκη παραγωγής της συγχρόνης αρχιτεκτονικής δημιουργίας, που θα εξασφαλίσει τη συμμετοχή της εποχής μας στην αρχιτεκτονική κληρονομιά της Ευρώπης.

- Λαμβάνει υπόψη της την ατμοσφαιρική ρύπανση ως ένα από τους παράγοντες φυσικής φθοράς της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

- Ζητά την ενθάρρυνση της χρήσιμης.

Η σημαντικότερη, όμως, διαφορά της από το Χάρτη της Βενετίας ή τη Διακήρυξη του Άμστερνταμ είναι ότι τα κείμενα αυτά αποτελούν μία "ηθική" δέσμευση, ενώ τα ευρωπαϊκά κράτη, που υπέγραψαν (ή θα υπογράψουν) τη Σύμβαση, είναι υποχρεωμένα να τηρήσουν τους όρους της, για την παρακολούθηση της εφαρμογής των οποίων προβλέπεται η σύσταση μιας Επιτροπής Εμπειρογνομημόνων στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης (άρθρο 20).

Τα κύρια σημεία της Σύμβασης κατ'άρθρο είναι τα εξής: Στην εισαγωγή:

- διευκρινίζεται ότι η παρούσα Σύμβαση κινείται μέσα στα πλαίσια του σκοπού του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πραγματοποίηση μιας στενότερης σύνδεσης ανάμεσα στα μέλη του, με κύριο στόχο τη διαφύλαξη και προώθηση των ιδεωδών και των αρχών, που αποτελούν την κοινή του κληρονομιά.

- αναγνωρίζεται η αρχιτεκτονική κληρονομιά ως μια αναντικατάστατη έκφραση του πλούτου και της ποικιλίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, ανεκτίμητη μαρτυρία

του παρελθόντος μας και κοινό αγαθό για όλους τους Ευρωπαίους.

- τονίζεται η σημασία μεταβίβασης στις επόμενες γενιές ενός συστήματος πολιτιστικών αναφορών, βελτίωσης του αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος (μέσω της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς) και ενθάρρυνσης της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των Ευρωπαϊκών Κρατών.

- αναγνωρίζεται η σημασία συμφωνίας των κρατών - μελών στις κύριες κατευθύνσεις μιας κοινής πολιτικής για την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Άρθρο 1. Δίνει τους ορισμούς για την αρχιτεκτονική κληρονομιά, διατυπωμένους με ακρίβεια και εύρος τέτοιο, ώστε να καλύπτουν όλα τα άξια διατήρησης ακίνητα, έργα του ανθρώπου ή του ανθρώπου και της φύσης: μνημεία, αρχιτεκτονικά σύνολα και τόπους.

Άρθρο 2. Επιβάλλει την ακριβή αναγνώριση και καταγραφή των μνημείων, αρχιτεκτονικών συνόλων και τόπων, που πρόκειται να προστατευθούν, ενώ απαιτεί την πλήρη και άμεση τεκμηρίωση του μνημείου στην περίπτωση που κινδυνεύει.

Άρθρο 3. Επιβάλλει την εγκατάσταση ενός κατάλληλου νομικού καθεστώτος και την εξασφάλιση της προστασίας μέσα σε αυτό το νομικό πλαίσιο.

Άρθρο 4. Προβλέπει κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου οποιουδήποτε έργου μπορεί να θίξει το ίδιο ή το περιβάλλον μνημείου (το οποίο είναι ήδη κηρυγμένο ή αποτελεί αντικείμενο μιας διαδικασίας κήρυξης) μέσω διατάξεων, που κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να εισαγάγει στη νομοθεσία του και συγκεκριμένα απαιτεί:

- έλεγχο καταδράσης, μετατροπής και οποιασδήποτε μελέτης θίγει το περιβάλλον του μνημείου*

- έλεγχο των μελετών που θίγουν το σύνολο ή τμήμα ενός αρχιτεκτονικού συνόλου ή τόπου και τις οποίες αναφέρονται σε εργασίες καταδράσης κτιρίων, ανέγερσης νέων ή σημαντικών μετατροπών, που θα αλλοίωναν το χαρακτήρα του συνόλου ή του τόπου*

- υποχρέωση του ιδιοκτήτη ενός προστατευόμενου ακινήτου να το συντηρεί και σε περίπτωση παράλειψης εκ μέρους του δυνατότητα παρέμβασης των δημοσίων υπηρεσιών*

- δυνατότητα απαλλοτρίωσης προστατευόμενου ακινήτου.

Σημειωτέον ότι όλες οι παραπάνω επιταγές προβλέπονται από τα άρθρα 49,50,51 και 52 του κ.ν. 5351/1932 "Περί Αρχαιοτήτων" και το άρθρο 32 του ν. 1337/1983.

Άρθρο 5. Αποκλείει τη μεταφορά του συνόλου ή τμήματος ενός προστατευόμενου μνημείου, εκτός από την περίπτωση απειλής του από έναν αναπότρεπτο κίνδυνο.

Άρθρο 6. Ασχολείται με την οικονομική διάσταση της προστασίας των μνημείων: εξασφάλιση χρηματοδότησης μέσα στα πλαίσια των διαθέσιμων πιστώσεων, λήψη - εν ανάγκη - ειδικών φορολογικών μέτρων και ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Άρθρο 7. Επιβάλλει τη λήψη μέτρων βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος στη ζώνη προστασίας των μνημείων και στο εσωτερικό των αρχιτεκτονικών συνόλων και τόπων.

Άρθρο 8. Ζητά την υποστήριξη της επιστημονικής έρευνας, σχετικά με τις συνέπειες της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα μνημεία και την αντιμετώπισή τους, στα πλαίσια της εναντίον της ρύπανσης πολιτικής.

Άρθρο 9. Επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις της νομοθεσίας προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Υποχρέωση καταδράσης παράνομα κτισμένου καινούργιου κτιρίου ή αποκατάστασης της αρχικής κατάστασης ενός μνημείου.

Άρθρο 10. Ζητά την υιοθέτηση πολιτικής ολοκληρωμένης

προστασίας:

- τοποθέτηση της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των ουσιαστικών στόχων του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού*

- προώθηση προγραμμάτων αναστήλωσης και συντήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς*

- θεώρηση της διατήρησης, αναβίωσης και ανάδειξης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως σημαντικότερου στοιχείου της πολιτιστικής, περιβαλλοντικής και χωροταξικής πολιτικής

- διατήρηση των κτιρίων συνοδείας, μέσα στα πλαίσια του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού*

- ενθάρρυνση της απαραίτητης για το μέλλον της κληρονομιάς εφαρμογής και ανάπτυξης παραδοσιακών τεχνικών και υλικών*

Άρθρο 11. Ενθάρρυνση της χρήσης των προστατευόμενων ακινήτων ή της προσαρμογής τους, όταν είναι δυνατό, σε νέες χρήσεις, με σεβασμό του ιστορικού και αρχιτεκτονικού τους χαρακτήρα.

Άρθρο 12. Αναγνωρίζει τη σημασία διευκόλυνσης της επίσκεψης των προστατευόμενων ακινήτων από το κοινό, με την προϋπόθεση οι διαρρυθμίσεις, που εξασφαλίζουν την προσέλευση, να μη θίγουν τον ιστορικό και αρχιτεκτονικό χαρακτήρα τους.

Άρθρο 13. Ζητά την ανάπτυξη της αποτελεσματικής συνεργασίας ανάμεσα στις υπηρεσίες τις αρμόδιες για την προστασία, τις πολιτιστικές δραστηριότητες, το περιβάλλον και τη χωροταξία.

Άρθρο 14. Επιβάλλει:

- την εγκατάσταση μηχανισμών πληροφόρησης, συμβουλής και συνεργασίας ανάμεσα στο κράτος, την τοπική αυτοδιοίκηση, τα πολιτιστικά ιδρύματα και σωματεία και το κοινό

- την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της χορηγίας και της δημιουργίας μη κερδοσκοπικών εταιρειών

Άρθρο 15. Ενημέρωση της κοινής γνώμης πάνω στην αξία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και προώθηση πολιτικής πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης με τη βοήθεια κυρίως των σύγχρονων τεχνικών επικοινωνίας και διαφήμισης, σκοπεύοντας ιδιαίτερα στην αφύπνιση του κοινού από τη σχολική ηλικία στα θέματα προστασίας της κληρονομιάς, ποιότητας δομημένου περιβάλλοντος και αρχιτεκτονικής έκφρασης.

Άρθρο 16. Υποχρέωση προώθησης της εκπαίδευσης των διάφορων επαγγελματικών κλάδων και τεχνιτών που επεμβαίνουν στη συντήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Άρθρο 17. Υποχρεώνει τους συμβαλλομένους να ανταλλάσσουν πληροφορίες πάνω στην πολιτική προστασίας, όσον αφορά:

- τις μεθόδους καταγραφής, προστασίας, συντήρησης
- τα μέσα εναρμόνισης της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με τις ανάγκες των σύγχρονων δραστηριοτήτων

- τις νέες τεχνολογίες

- τα μέσα προαγωγής της αρχιτεκτονικής δημιουργίας ως συμμετοχής της εποχής μας στην κληρονομιά της Ευρώπης.

Άρθρο 18. Υποχρεώνει τους συμβαλλομένους σε παροχή αμοιβαίας τεχνικής βοήθειας (ανταλλαγή εμπειριών και εμπειρογνημών).

Άρθρο 19. Ενθάρρυνση ευρωπαϊκών ανταλλαγών ειδικών στα θέματα προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς - συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

Άρθρο 20. Σύσταση επιτροπής εμπειρογνημών από τη Σύνοδο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την παρακαλούμενη εφαρμογή της Σύμβασης.

Άρθρο 21. Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν επηρεάζουν την εφαρμογή ειδικών διατάξεων περισσότερο ευνοικών για την προστασία των μνημείων, οι οποίες περιέχονται στην :

- Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, 16-11-1972.

- Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς 6-5-1969.

Άρθρο 22. Διαδικασία υπογραφής και επικύρωσης της Σύμβασης από τα κράτη - μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 23. Διαδικασία προσχώρησης στη Σύμβαση κρατών - μη μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ε.Ο.Κ..

Άρθρο 24. Δυνατότητα προσχώρησης ενός κράτους στη Σύμβαση με υπόδειξη της περιοχής ή των περιοχών του, στις οποίες θα την εφαρμόσει.

Άρθρο 25. Δυνατότητα υπογραφής της Σύμβασης με επιφύλαξη μη συμμόρφωσης με το σύνολο ή τμήμα των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. γ' και δ'.

Άρθρο 26. Διαδικασία καταγγελίας της Σύμβασης.

Άρθρο 27. Διαδικασία κοινοποίησης όλων των σχετικών πράξεων.

Αθήνα, 13 Δεκεμβρίου 1991

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Α. Σαμαράς

Κ. Γιατρακός

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Α. Καραμανλής

Α. Ψαρούδα Μπενάκη

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης, που έγινε στη Γρανάδα το 1985, το κείμενο της οποίας σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής: